

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroske ulice št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Pozamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovenščina na naših srednjih šolah.

Znani pregovor pravi: »Več jezikov znaš, za več ljudi veljaš!« Zato so tudi že pametni Nemci začeli misliti na to, naj bi se njihova mladina v srednjih šolah učila še kacega slovanskega jezika, zlasti v deželi navadnega. Dobro vedo, da je stokrat boljše, ako se dijak nauči kacega v Avstriji navadnega jezika, kakor pa če si glavo ubija s francoščino ali celo angleščino. Zaradi tega je letos sklenil deželni zbor moravski, da se na vseh srednjih šolah na Moravskem morajo dijaki učiti češkega in nemškega jezika. In v tem deželnem zboru imajo Nemci večino.

Kako pa je pri nas na Štajarskem? Že lani je deželni zbor sklenil, naj bi se na graški realki učil slovenski jezik, da se ponudi dijakom pa tudi raznim uradnikom priložnost, naučiti se slovenščine. Letos je deželni odbor v deželnem zboru poročal, da se nihče noče učiti v Gradcu slov. jezika. Kateri Nemci naj se pa uči slovenski jezik, ako naš mili jezik nemški liberalni in nacijski časniki toliko grdi? Kaj pomaga, ako ti časniki danes slovenščino priporočajo, češ, da bodo na Spod. Štajarskem potem le nemško misleči uradniki, drugi dan pa zopet udrihajo po pismeni slovenščini, češ, priprosto ljudstvo je niti ne razume?

Kdor hoče pri nas na Spod. Štajarskem biti uradnik, on torej mora znati slovenski, to nekoliko priznavajo ti Nemci, mi Slovenci pa vedno in vedno to zahtevamo. Zato nimamo nič proti temu, ako se nemški dijaki učijo v gimnazijah, realkah in učiteljskih slovenščine. Saj nam je znano, da so se nemški dijaki pred kakimi 30 leti tudi morali slovenski učiti.

Ko so naši vrli deželni poslanci bili letos primorani, zapustiti deželni zbor, predlagal je par dni pozneje konservativni poslanec prelat Karlon, naj se na spodnje-štajarskih srednjih šolah uvede obligatorno učenje obeh deželnih jezikov. Slovenski dijaki se tako morajo učiti nemščine, vsled tega predloga bi se torej nemški dijaki po naših srednjih šolah morali učiti slovanskega jezika. Te dni poročajo nekateri časniki, da res namerava naučno ministerstvo v bodočem šolskem letu uvesti na srednjih šolah štajarskih za vse dijake učenje obeh deželnih jezikov.

Ako se bode res slovenščina uvedla na naših srednjih šolah kot obvezni predmet, zakaj pa je na Spod. Štajarskem toliko nemških ljudskih šol, kjer otroci niti slovenske besede slišati ne smejo? Nekdaj so se otroci v nemških ljudskih šolah na Spod. Štajarskem vsaj slovenski brati naučili. Nočemo terjati, naj se slovenščina v teh nemških ljudskih šolah za vse uči kot obvezni predmet, pač pa za nemške otroke kot neobvezni, za slovenske, katerih mnogo take šole obiskuje, pa kot

obvezni predmet, da se bodo vsaj slovenski dobro brati navadili.

Ako se bode slovenščina učila kot obvezni predmet na naših srednjih šolah, vprašamo, kdo ima od tega korist? Odgovoriti mora vsakdo, da le nemški dijaki! Nekateri mislijo, da se bode z ono ministersko naredbo pokopalo celjsko vprašanje. Ker mi Slovenci od te ministerske naredbe nimamo nikakega dobička, zato nikakor ne smemo nehati z zahtevanjem; Mi hočemo na celjski gimnaziji ali štiri slovenske paralelke ali pa slovensko nižjo gimnazijo!

Javni shod v Grižah.

Javni shod žalskega slov. katol. delavskega društva v Grižah se je 21. aprila t. l. res vršil sijajno. Najprej moram omeniti, da so socijalni demokrati napeli vse moči, da bi ta shod preprečili. Pri belem dnevu so vabili s hišnih voglov trgali; vse zastoni, naše ljudstvo je zavedno in katoliško. To so tudi pokazali vrli Grižani, ker se je zbralo na belo nedeljo k shodu nad tri sto delavcev in njihovih prijateljev tako, da nam je prostora primanjkovalo. Slednjič so prilomastili, kakor tropa obadov, vsi žalski in par celjskih socijalnih demokratov, češ, jih bomo že »prehauptali«.

Podpredsednik, č. g. Ulčnik, otvori zborovanje in izvrstno opisuje namen slov. katol. delavskega društva v Žalcu. Ko je končal, vpraša, če ima kdo kaj dostaviti. Hitro se oglasi g. Zarnik, krojač iz Celja. Hotel je obširno govoriti. Uvod bil je precej dolg; takoj pa udrihne čez šole in sv. vero, na kar mu predsedništvo prepove govoriti. Za tem je g. Hribar v krepkem govoru pobijal socijal-demokratske ideje in ugovore.

Nato je govoril velikošolec gosp. Jak. Antloga iz Gotovelj. Govoriti mu je bilo o cerkvi in njenih sovražnikih. Opirajoč se na zgodovino, je jasno dokazal, da cerkev ni nikdar nasprotovala svobodi, omiki, vedi, domoljubju itd., pač pa ima za vse to že od nekdaj neverljive zasluge. Prepričal nas je o važnosti in potrebi držav. Pokazal nam je mišljenje socijal-demokratskih voditeljev iz njih lastnih spisov in govorov ter je njih krive nazore z domačimi izgledi osmešil in popolnoma ovrgel.

Pa glejte! že zopet se oglasi prejšnji nasprotnik, g. Zarnik. Ker je spet začel o šoli in rekel: naj bi se otroci ondi mesto drugih predmetov postave učili, vzela se mu je na splošno zahtevanje beseda. In socijalni demokrati so popolnoma poraženi in poparjeni odšli.

Ko se je prebral brzojavni pozdrav č. g. Dekortija, zaključil č. g. M. Ulčnik zborovanje, omenivši, da nasprotnikom iz srca odpušča, saj je v nasprotniških na-

čelih tudi nekaj zdravega jedra in v tem smo si jedini, da mi in oni težimo po zboljšanju propadlega delavskega stanu. — H koncu je društveni pevski zbor zapel »Delavsko pesem« in krasno Sattnerjevo »Na planine«, s čemur je pokazal, koliko se z marljivostjo v kratkem času doseže. Veseli smo se razšli, radujoči se tako sijajnega uspeha.

G-i.

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

Ko je osirotela lavantinska škofija l. 1889. dobila zopet višjega pastirja, in so škofijsko stolico zasedli prevzvišeni knez in škof Mihael, bila so zopet zgovorna usta kapitolskega vikarja Kosarja, ki so navdušeno pozdravila novega vladiko in svečano blagrovala njihov prihod, rekši:

»Čast vam bodi, prevzvišeni in prečastiti knez in škof, ki pridete in ker pridete v imenu Gospodovem! Kakor ste nekdanj pohvalno služili svetlega cesarja, tako zdaj prejmite vodstvo duhovne vojske v naši škofiji. A tudi mi, svetli knez, približujemo se Vam v imenu Gospodovem in Vašo škofijsko stolico trumoma obdajamo, da Vam v prisotnosti cerkvenih in državnih oblastij, v imenu duhovništva in vernega ljudstva, kakor smo dolžni in se spodobi, prisezamo zvestobo. . . . Radostno Vam danes prinesemo v dar otročje spoštovanje, katero smo Vam, kakor duhovnemu očetu in predstojniku dolžni; za vselej obljubimo duhovno pokorščino, ki nas veže na Vas, voditelja in višjega pastirja našega; v znak ljubezni in duhovne edinosti poljubljamo Vam posvečene roke; ista ljubezen naj nas odslej veže, da smo z Vami eno duhovno telo, čegar glava je Kristus. . . . Sv. apostol Peter je nekdanj rekel Gospodu: Za teboj pojdem, kamor koli greš, — in če mi bo umreti s teboj! Polni vere in zaupanja v Boga, mi danes ponavljamo isto obljubo ter pravimo: Prevzvišeni knez, za Vami pojdemo, kamorkoli greste, in če bi nam bilo umreti z Vami! . . .

Se nam je v spominu, kako potem pri slavnostnem obedu hiti trgati cvetlice, da z njimi oveseli novega pastirja, in kakor se mu mudi, vezati vence ter opletati prestol mladega škofa, govoreč zdravico, kakor je bila brati v »Slov. Gosp.« l. 1890. na str. 98.

Ocenjujoč toliko udanost in ljubezen, so pa tudi škof prelata po vrednosti odlikovali ter ga očitno in glasno očetovskega svojega prijatelja imenovali. Ko nam je nemila smrt nenadoma pokosila preblega gospoda, govorili so mu višji pastir sami nagrobno besedo, katero njim je očividno narekovala topla in hvaležna ljubezen do pokojnika.

»Kakor gromov udar — rekli so — pretreslo je naša srca brzoglasno poročilo: Stolni dekan Fran Kosar so mrtvi! In danes smo se v tej Gospodovi hiši zbrali, da bi poslednjikrat častno spremili moža po božji volji in duhovnika Gospodovega, kateri nam je vsem bil neizrečeno mil, ljub in drag. . . . V Gospodu žalujoči poslušalci! Dobro vem da je pokojnega gospoda ponižnost prikrivala vse, kar bi njim nečimerno človeško hvalo donasalo. Vendar pa je prav in primerno, ako zvestega služabnika Gospodovega po smrti po zasluženju poveljujemo, ker s tem poveljujemo le Gospoda, kateri je v svojih služabnikih hvaljen in čiščen zaradi mnogih in velikih milostij, katere jim je podelil. . . . Bili so izvrsten mašnik. To spričuje udanost sv. očetu, spoštovanje in zvestoba svojemu škofu, požrtvovalna pokorščina v cerkvenih naredbah, žalost, ki jih je napadla, ako so videli, da so sv. materi cerkvi njeni lastni

otroci krivice prizadevali. . . . Tako nam je smrt pograbila onega, ki so nam bili neizmerno ljubi in dragi. . . . Predno tri lopatice blagoslovljene zemlje položim na krsto svojega očetovskega prijatelja, modrega svetovalca in neutrudljivega sodelovalca v vinogradu Gospodovem, priporočam jih kar najbolj živo, v pobožno molitev, za katero nas vse v svoji oporoki prosijo. . . . Ime Frana Kosarja bode se vedno s častjo imenovalo v lavantinski škofiji in se daleč čez njene meje. »Njegov spomin bo blagoslovljen«.

† Franc Ferenčak.

Žalostno so zapeli zvonovi dobovski dne 28. marca t. l. in naznanili prežalostno vest, da nekdanjega vlč. g. dekana in mestnega župnika brežiškega, Francja Ferenčaka, ni več med živimi. Zaplakali so sorodniki, zaplakali prijatelji njihovi, ko se je raznesla ta novica.

Pokojni gosp. Franc Ferenčak so se rodili pri Brežicah v Dobovi l. 1820. Imeli so dobre, skrbne starše, kakor so nam sami večkrat pravili. Zlasti pa so imeli pobožno, krščansko, a zelo hudo mater, ki so gojili na skrivnem to željo, da bi njih Franček kedaj postal mašnik. Domačo šolo dobovsko zapustivši, so se podali v latinske šole v Novo mesto, kjer so imeli v ondotnem frančiškanskem samostanu dobrega prijatelja, ki jim je pomagal pri učenju. Gospod Franc pa so se tudi dobro učili; kajti kmalu so imeli za seboj 8 latinskih šol. Hoteli so se posvetiti posvetnemu poklicu. Toda Bog jim pošlje kot svarilno znamenje bolezen, ki je zelo huda, skoraj smrtno nevarna bila. Po boleznih so se na željo materino obrnili v bogoslovje, ki je bilo takrat v Celovcu na Koroškem. Večkrat so nam pokojni gospod pripovedovali, kako hudo se jim je godilo ob njihovem vsprejemu v duhovnišnico; kajti šole bogoslovne so se ondaj že pričele, oni pa so prepozno prišli. Niso imeli posebnega upanja, da jih sprejmejo, zlasti, ker so bili vodja bogoslovju gosp. Fridrich, ojster in natančen gospod, ki so človeka že na prvi hip spoznali, koliko velja. Vendar je bila njih prošnja le uslišana, ker njih dobra mati so doma neprenehoma molili in celo stvar izročevali Materi božji dobovski. Gospod Franc so peli v svoji rojstni fari v Dobovi novo mašo l. 1845.

Prvo službo kaplansko so dobili v Solčavi. Od tod so prišli na Koroško v Grebinj, potem k Devici Mariji na Jezeru, potem na Stajarsko v Sromlje, Ponikvo, v Šmarje in Žalec. Zlasti zadnja kaplanska služba jim je bila nepozabna. Radi so pripovedovali, kako radi so jih imeli ljudje v Žalcu. Nabrali so v dveh dneh nad 800 gld. za župno cerkev, katero so dali preslikati. In ravno s tem so se tedanjemu knezoškofu Slomšek zelo prikupili.

Kmalu je prišel čas, da so prijeli za svojo lastno zlico, postali so župnik. Imeli so posebno srečo, kajti izmed 16 prošnikov za Kostrivnico so bili oni najmlajši, pa so jo tudi dobili, kjer so od l. 1858.—1875. ostali. Od l. 1875.—1892. jih vidimo v Vojniku, kjer je bilo mnogo dela in veliko skrbi, zlasti trebalo je staviti novo cerkev. Po njihovem prizadevanju so res že pričeli s temeljem. Toda njih bolezen in druge neprijetne okoliščine jim niso pripustile izpeljati načrta. Komur je znana vojniška župnija, ve, kako težavna in obširna je. To so čutili gosp. Ferenčak, ko so jim vzeli drugzega kaplana, ko je duhovnikov manjkalo. Želeli so si zato priti v mirno zavetišče, najrajši kam blizu svojega rojstnega kraja. Ta prilika se jim je ponudila, ko je bila mestna župnija Brežice izpraznjena. Prosili so zanj in tudi dobili. Podelili so jim jo sedanji milostljivi knezoškof, ki se nekdanj v Vojniku pri njih kaplanovali, na kar so ranjki gospod vedno bili ponosni.